

แสงแดดยามบ่ายลอดผ่านพุ่มใบของมะฮอกกานีใหญ่ที่ยืนต้นเรียงรายริมคูน้ำของสองฟากถนนสายแคบๆ แต่สภาพเงาที่งดามประดับพื้นถนนที่ว่างโล่งเพราะนานๆ จึงจะมีรถม้าหรือรถยนต์วิ่งผ่านมาสักคันกับทางคนเดินซึ่งปูด้วยแผ่นหินขรุขระให้ดูสดใสขึ้น ลมโบกกันใบไม้ให้ไหวพลั้วราวจะเรียงขึ้นไปกับเสียงเพลงที่ล่องลอยมาจากตึกใหญ่ที่อยู่หลังแนวเขตซึ่งกอดด้วยหินจากภูเขาไฟเตี้ยๆ ถัดจากถนนไม่มากนัก ขณะที่เด็กชายหญิงสี่ห้าคนซึ่งวิ่งเล่นอย่างสนุกสนานอยู่ข้างทางลดเสียงลงโดยอัตโนมัติแทบจะทันทีที่เสียงเพลงบรรเลงรมย์

“ซานนท์ ทำไมตนราชาถึงชอบทรงดนตรี” เด็กหญิงร่างเล็กอายุในราวแปดเก้าปี รูปร่างผอมบาง ผิวคล้ำ ใบหน้าคมคาย ที่อ่อนวัยกว่าเพื่อนตั้งแขนเสื้อเด็กชายผิวขาวเหลือง อายุสิบเอ็ดสิบสองปี ที่ยืนอยู่ข้างๆ เพื่อซักถามด้วยความอยากรู้

“ฉันก็ไม่รู้เหมือนกัน” คนที่ชื่อซานนท์สีน้ำตาล “แต่เกิดมาฉันก็เห็นพ่อเล่นดนตรีกับท่านในวังที่บางกอกแล้ว”

“วังที่บางกอกใหญ่โตและสวยงามเท่าที่ฉันดูใหม่” เด็กชายที่ตัวโตกว่า

เพื่อนและท่าทางเป็นหัวใจกลมขึ้นข้าง

“ใหญ่ชิ” ซานนัทท์บอกด้วยความภาคภูมิใจ “ใหญ่กว่าตำหนักประเสบัน ลักร็อยเท่าได้มั้ง แล้วก็สวยเป็นที่หนึ่งเลยละ”

“ถ้ายังงั้น ทำไมตนราชะถึงไม่อยู่วังที่บางกอก แต่มาอยู่ที่ประเสบันล่ะ” เด็กชายที่ตัวเล็กที่สุดยื่นหน้ามาร่วมวง

“เอ็งมันโง่ ไอ้วาฮิด...” คนที่เป็นหัวใจกลมผลึกหน้าดำๆนั้น “พอข้าบอกว่า ที่บางกอกเกิด kudeta ตนราชะก็เลยหนีมาบ้นดุง”

“ท่านไม่ได้หนี” ซานนัทท์เสียงแข็ง “ท่านออกมาจากสยามเอง เพราะไม่ อยากให้คนสยามสู้รบกัน”

“พี่ชาย” เด็กหญิงรีบเข้ามาแทรกก่อนจะเกิดการโต้เถียงกันต่อ “ซานนัทท์ ด้วย--เราเล่นไล่จับกันต่อเถอะ”

“ก็ได้” ผู้ที่ถูกเรียกว่าพี่ชายรับคำอย่างไม่อยากขัดใจน้องสาวมากกว่า อยากยุติการต่อปากคำกับเพื่อนจากสยาม “ตานี้ เราเป็นคนหนี ใครจับเราได้ เป็นคนชนะ”

“แน่นอน” ซานนัทท์มาดมั่น “เราต้องจับนายได้แน่ สุมาตรา”

“ไม่มีทางหรอก” เด็กหญิงกล่าวอย่างมั่นใจ “adikku lari kabih cepat daripada yang lain พี่ชายฉันวิ่งเร็วกว่าใครทุกคน”

“แล้วจะได้เห็นกัน” เด็กชายชาวสยามทำทนาย “แต่ห้ามวิ่งเลยไปจาก วงเวียน และก็ห้ามใช้เสียงด้วย ใครส่งเสียงปรับเป็นแพ้เลยนะ”

“ได้เลย” สุมาตรายิ้มเห็นฟันขาว “นับหนึ่งถึงสาม เริ่มวิ่งเลยนะ”

บ่ายคล้อยไปมากแล้ว แต่เสียงดนตรีไม่มีทำว่าจะเลิกราลง และยิ่งเย็นเมื่อสรรพลำเนียงต่างๆภายนอกเบาบางลง ก็ยิ่งทำให้เสียงเพลงกังวานยิ่งขึ้น และผู้ที่ได้ยินต่างสลับถึงความไพเราะเสนาะโสตขึ้น

พระตำหนักประเสบันที่ประทับของตนราชะเซียมหรือเจ้าชายสยามตามที่ ชาวบ้นดุงขนพระนามนั้น เป็นตึกชั้นเดียวมุงหลังคากระเบื้องดินเผา ออกแบบ โดยสถาปนิกชาวต่างชาติให้มีรูปลักษณะที่สง่างาม แต่กลมกลืนกับภูมิประเทศและ

อาคารอื่นในตัวเมือง ในบริเวณเดียวกันยังมีตำหนักอื่นอีกสองสามหลัง ซึ่งมีชื่อ
เข้าชุดกันเช่น ตำหนักดาหาปาดิ ตำหนักปันจะรากัน เป็นต้น แต่ละตำหนักมี
ลักษณะใกล้เคียงกัน แต่แตกต่างกันเพียงขนาดและรายละเอียดบางอย่าง นอกจากนี้
นี้ยังมีเรือนห้องเครื่อง เรือนพักเหล่าบริวาร เรือนกล้วยไม้ที่ทรงโปรดปราน และ
อุทยานขนาดเล็กหรือสะพานอันร่มรื่น ดั่งดินแดนมหัศจรรย์

ชาวบ้านในตำบลตีปะกันดี เมืองบันดุง บนเกาะชวาของฮอลันดา พวกกัน
ยินดีเมื่อเจ้าชายแห่งสยามตกลงพระทัยที่จะประทับอยู่ที่นั่นเป็นการถาวร หลังจาก
เสด็จรอนแรมจากสยามผ่านมลายูและสิงคโปร์มาได้เดือนเศษ แม้ในระยะแรก
เรื่องราวของพระองค์และการปฏิบัติในบางกอกจะยังเป็นที่ทราบกันเฉพาะชาว
ดัตช์และชาวต่างประเทศ แต่ไม่ช้าชาวต่าง ๆ ก็เริ่มกระเส็นกระสายสู่ชาวพื้นเมือง
แต่ก็ไม่ค่อยมีใครกล้าพูดอะไรมาก เพราะรู้ว่าทางการที่ปัตตาเวียและบันดุง
ไม่พอใจให้คนอินโดนีเซียข้องแวะกับเรื่องการเมืองหรือการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ

ตามความจริงแล้ว บันดุงได้เคยมีโอกาสรับเสด็จกษัตริย์สยามมาก่อน
ถึงสองพระองค์ คือคิงจุฬาลงกรณ์ที่เสด็จมาประทับที่บันดุงระหว่างการเสด็จ
ประพาสชวาครั้งที่สอง เมื่อปี พ.ศ. 2439 และคิงประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2472
แต่ไม่มีใครคาดคิดว่าอีกสามปีหลังจากนั้น ที่นี่จะเป็นที่ประทับอย่างถาวรของ
พระโอรสองค์หนึ่งของคิงจุฬาลงกรณ์ ซึ่งทรงมีบทบาทสำคัญต่อราชการและ
บ้านเมืองสยามติดต่อกันมาถึงสามรัชกาล...พระโอรสองค์นั้นคือ สมเด็จฯ เจ้าฟ้า
บริพัตรสุขุมพันธุ์

ชายวัยกลางคนที่นอนเหยียดขาอยู่บนเสื่อที่มุมห้อง ผงกศีรษะขึ้นมองเด็กชายที่
ย่องเงียบ ๆ เข้ามาในห้องที่ดับไฟมืดอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดเสียงก๊อ๊กก๊ากซึ่งจะ
ทำให้คนที่นอนอยู่ในห้องรู้ถึงการมาของตน

“ไอ้ซา” เสียงเรียกที่ตั้งจากผู้ที่นั่งนอนอยู่บนเสื่อ ทำให้เด็กชายถึงกับสะดุ้ง
โหยง “หายหัวไปไหนมาจนมืดจนค่ำปานนี้”

“พ่อยังไม่นอนหรือครับ” ชานนท์ถามไม่เต็มเสียงขณะทรุดตัวลงนั่งอย่าง
หมดเรี่ยวหมดแรง

“เออ” ผู้เป็นพ่อผุดลุกขึ้นนั่งชันเข่า “ก็รอเอ็งอยู่นะซี นึกว่าเสื่อมันคาบไปกิน หรือผีลักซ่อนเสียแล้ว”

“ผมไปบ้านสุมาตรามานะ” เด็กชายกระเถิบเข้าไปใกล้เมื่อเห็นว่าพ่อไม่มีไม้เรียววางอยู่ข้างตัว “แล้วพ่อกับแม่เขาชวนกินข้าวด้วยครับ”

“ดี” บิดากระแทกเสียง “แทนที่จะคอยอยู่ใกล้ๆ เพื่อเจ้านายท่านจะเรียกใช้ กลับเอาแต่เที่ยวเล่นทั้งวัน”

“ผมกวาดลานรอบพระตำหนักและรดน้ำต้นไม้ในสวนแล้วถึงได้ออกไปเล่นกับเพื่อน” เขาแก้ตัวเสียงอ่อย

“ยังมีหน้ามาเถียงอีก” ผู้เป็นพ่อตบพื้นอย่างซัดใจ “นี่เพราะทูลกระหม่อมทรงเมตตาลูกกำพร้าอย่างเอ็ง ถึงได้ทรงให้เอ็งตามพ่อมาที่บ้านดุงด้วย เอ็งควรที่จะต้องสำนึกในพระกรุณา และถวายงานอย่างเต็มที่ กับเอาใจใส่ดูพ่อฝึกซ้อมซ้อมวงใหญ่กับวงปี่พาทย์ด้วย”

“พ่อก็รู้ว่าผมไม่ชอบปี่พาทย์ ไม่ชอบซ้อมวงใหญ่” ชานนท์แย้งอย่างเกรงใจ “แต่เรื่องอื่นผมยินดีทำทุกอย่าง”

“เอ็งก็มีหน่วยก้าน น่าจะลงมือหัดตีฆ้องให้เป็นเรื่องเป็นราว” อีกฝ่ายเกลี้ยกล่อม

“ถ้าลงใจไม่ชอบแล้ว หัดไปก็เสียเวลาเปล่า” ผู้เป็นลูกเอ่ยเบาๆ

“ลูกเสียก็ต้องเป็นเสียและจับเนื้อกิน จะเป็นแมวที่เที่ยวจับนกจับหนูได้ยังไง” บิดาขึ้นเสียง

“แต่ผมเป็นคนไม่ใช่เสือ” เด็กชายสบตาผู้เป็นพ่อในความมืด “ผมเป็นอย่างที่ผมอยากเป็นและทำอย่างที่ผมอยากทำ โดยไม่จำเป็นต้องจับเนื้อก็ได้ครับ”

“แกไปเอาความคิดพวกเก๊กเหม็งมาจากไหน” ผู้เป็นพ่อเอ็ดตะโร “ไม่เพราะไอ้พวกเก๊กเหม็งที่นับถือลัทธิชัณเหมินจู้ฮี้หรือ ถึงทำให้บ้านเมืองสยามวุ่นวายโกลาหลอยู่ในเวลานี้”

“มันคงไม่เกี่ยวกับใครหรอกครับ” ชานนท์ค้านเบาๆ “แต่เกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบของผมคนเดียวเท่านั้น และก็ไม่ใช่ว่าผมไม่ชอบซ้อมวงใหญ่หรือ

